

DODATEK TYGODNIOWY

do Gazety Lwowskiej.

Prenumerata na „Dodatek Tygodniowy“ osobno wynosi rocznie: w miejscu 4 zł., z przesyłką pocztową 5 zł. wal. austr.

Nr 15.

Dnia 10. Kwietnia 1869.

O fizycznym wychowaniu naszej młodzieży.

Naszej Radzie szkolnej pierwszej należy się zasługa, że nieco energiczniej zaczęła dbać o fizyczne wychowanie młodzieży, zaprowadzając bowiem i zachęcając gminy do zaprowadzania zakładów gimnastycznych przy szkołach średnich i ludowych, Rada szkolna nie mogła lepiej się przysłużyć młodzieży. Lecz ileż to jeszcze uczynić wypada aby wychowanie fizyczne naszej młodzieży postawić przynajmniej na stopniu odpowiadającym najniższemu wymaganiom postępu. Szkoły nasze wszystkie prawie nie są budowane w ten sposób, aby odpowiadały swemu przeznaczeniu, ale pierwszy lepszy lokal bez względu nieraz na położenie, na bliższe warunki — musi na razie zadość czynić potrzebom szkolnym. Nie mówimy tutaj już nawet o mniejszych miasteczkach gdzie gminy nie są w stanie na razie większe ponosić wydatki, mamy wszakże na myśli szkoły we Lwowie, gdzie miasto za usilnem staraniem przecież na odpowiednie budynki zdobyćby się mogło. Przypominamy sobie przed dwoma laty rozprawę w roczniku tutejszego Towarzystwa technicznego o konstrukcyi ławek szkolnych, jakby to dobrze było gdyby dyrekcye szkolne sprawujące ławki zasad tych się trzymały, ileż to bowiem zdrowie młodzieży zawisłem być musi od miejsca na którym do lat 20 pół dnia prawie przepędzać musi. Ławki działają nie tylko na rozwój ciała, przedewszystkiem piersi ale także na wzrok. Ławki zanadto wysokie przyczyniają się do rozpowszechnienia krótkiego wzroku. Przy każdej budowlu nowych szkolnych domów higiena szkolna winna być uwzględniana, jeżeli bowiem uważa się na te rzeczy przy budowaniu koszar, szpitali, domów obłąkanych, głuchoniemych itd. słowem przy budowaniu wszystkich domów służących na pomieszczenie większej liczby ludzi, jakżeż nie uważać na to przy stawianiu domów które pomieszczą w sobie najpiękniejszy kwiat naszej młodzieży. Izby ciemne, wilgotne ponure muszą wpływać źle na młodociany umysł, przytępiają wyobraźnię, zawczasie rozbudzają w młodzieży pewien smutek i są nieraz przyczyną zarodków melancholii. Domy więc szkolne winny być stawiane na miejscach otwartych, jasnych, okna i pokoje duże, korytarze obszernie wszakże bez przeciągów. Materiał do budowania szkoły winien być suchy i doborowy — nie bowiem tak złych niepozostawia skutków jak wilgoć. Wytebnienia pomiędzy godzinami potrzebują wolnego miejsca — obszernego podwórza, dobrze jeżeli na takim podwórzu mogą być najprostsze przyrządy gimnastyczne, aby młodzież w wolnych chwilach mogła zadość uczynić w sposób przyzwoity wrodzonej młodemu wiekowi ruchliwości. — W izbach szkolnych winna być urządzona dobra wentylacja, nowe pod tym względem przyrządy mechaniczne mało pozostawiają do życzenia, i jeśli dobrze są urządzone nader dobre przynoszą skutki. W zimie powinno być staraniem dyrekcji aby temperatura w klasach była odpowiednia, równie bowiem jak zimno tak za wielkie gorąco szkodliwie wpływa na umysł, robi go ociężałym i niezdolnym do przyjmowania nauki. Wiadomo jak we wszystkich zakładach publicznych u nas stróżą są największymi formalistami, i czy na dworze zawieją czy też łagodne powietrze — zawsze muszą spalić przeznaczoną porcję drzewa. Nadużycia podobnego osobliwie w szkole unikać potrzeba, tam gdzie bowiem uwaga młodych chłopców ciągle musi być natężoną, wszelkie przeszkody uwagę tę tamujące, ściśle usuwane być winny. — Używanie pieców żelaznych w klasach pod każdym względem jest nadzwyczajnie szkodliwym. Żelazo jako dobry przewodnik ciepła daleko się prędzej rozgrzewa lecz również prędko stygnie. Naraz mocno rozgrzane powietrze pali niektóre roślinne cząstki znajdujące się w powietrzu, a ztąd powietrze ma zapach niemiły, działający osłabiająco. Nadto prędko rozgrzewające się powietrze a z drugiej strony szybkie oziębianie się sprawia wielką nierówność temperatury w pokoju, łatwiejsze przeciągi i przeziębienie się. Ztemu temu niełatwo nawet zapobiega parawan żelazny. Palenie w żelaznych piecach sprawia pewne drażnienie nerwów skórnych, ból

głowy, a nawet przyczynia się do wzbudzenia zarodków migreny. Temperatura w szkole powinna wynosić 15—16° R.

Przechodząc do innych złych przyzwyczajęń jakie w szkołach naszych pod względem fizycznego wychowania znajdujemy, nadmienić nam wypada osobliwie brak staranności o wzrok młodych ludzi. Niepojmują u nas nieraz tego prawidła, że ławki powinny być ustawione tak aby światło dobrze padało i ukośnemi promieniami nieraziło wzroku, tymczasem w wielu klasach znajdujemy ławki w najrozmaitszy sposób pokrzyżowane, tak że młodzież siedząca nieraz w zupełnie przeciwnym od światła kierunku prawdziwie wzrok swój młody nadwiera. Niemożemy wreszcie niewspomnieć o budowaniu kloak w szkołach. Kto chodził u nas do szkół publicznych temu wiadomo aż zanadto jak miejsca takie zatrują powietrze prawie w całym zakładzie, nie są bowiem należycie utrzymywane. Czystość powinna tutaj być pedantyczną, deski codziennie winny być czyszczone i daleko tutaj odpowiedniejsze są tak zwane kanały ruchome (fosses mobiles), aniżeli praktykowane u nas kloaki.

Jeżeli nie wiele u nas publiczna szkoła uważa na fizyczność młodzieży, to zarzut ten sam uczynić musimy także wychowaniu domowemu. Ile to zdrowia młodzież przy nauce niepotrzebnie marnuje. Na pensyonatach np. młodzież przymuszona jest godzinami bez potrzeby siedzieć przy stolikach z tego tylko powodu że p. profesor drzemie albo ma gości, a przecież każda chwila tutaj jest straconą w fizycznym rozwoju młodzieńca; siedzenie takie bez myśli, odstręcza go od nauki, robi mu książkę obmierzłą i wprawia umysł w pewną gnuśność i apatję. Młodzież jeśli się nie uczy powinna się ruszać, powinna żyć na świeżem powietrzu, w ogrodzie. Jeżeli młodzież całą wiosnę, lato i jesień przywyknie do świeżego powietrza to i w zimie zabawy na wolnem powietrzu jej nie zaszkodzą, owszem będą z największym dla jej zdrowia pożytkiem. Darowaćbyśmy jeszcze mogli w pewnym stopniu podobne wykroczenia przeciw wychowaniu fizycznemu dzieci pensyonatom, trudno jednak sobie wyobrazić jak rodzice sami nieraz mało dbają o fizyczne wykształcenie dzieci, jak się cieszą formalnie gdy to dziecko jak najdłużej siedzi nad książką i smaży sobie niepotrzebnie zmęczony umysł przez kilka godzin tem, cohy świeżym niestrudzonym umysłem za chwilę pojąć mogło. Kto przeszedł turtury fizyczne na jakie nas szkoła i domowa naraża nauka, ten z pewnością przyzna mi słusność i starać się będzie aby dla drugich przynajmniej korzystał ze smutnego na sobie zrobionego doświadczenia. Wzorem pod tym względem może nam być Anglia — tam prawdziwie dbają o fizyczne wykształcenie młodzieży, tam nie robią sobie tej ułudy aby z młodzieńca zniewieściałego i schorzałego mógł się wykształcić mąż silny i ze zdrowym niespaczonym umysłem, gdy tymczasem u nas cieszą się nieraz tem że chłopiec długo się uczy! — Szczególna ambicja!

Pozostaje nam wreszcie odpowiedzieć na pytanie w którym roku u dzieci ma się rozpoczynać nauka, kiedy dziecko jest w zdolnym do nauki wieku. Na pytanie to nie tak łatwo odpowiedzieć, jak to czynią po większej części podręczne pedagogiczne i medyczne książki. Trzeba bowiem dwie rzeczy tutaj wziąć pod rozwagę, najprzód aby chłopiec gdy dojdzie do wyższego gimnazjum nie był za młody do przejścia na uniwersytet, gdzie mu się otwiera życie więcej wolne i samoistne, powtóre aby naukę rozpocząć w wieku gdzie umysł dziecka doszedł do rozwoju jakiego wymaga nauka. Tutaj przychodzi nam w pomoc prawo fizyologiczne, że mózg najwcześniej się w człowieku rozwija i w siódmym roku znać na nim że się tak wyrazimy — pewne wykończenie. Dlatego też zanim ukonstytuowanie się systemu mózgowego nastąpi trzeba się strzedz przeciążania tego mózgu zbytnią umysłową pracą, w tym razie bowiem przeszkadza się mózgowi dojść do dokładnego rozwoju i sprowadza się pewien stan mózgowego roz-

drażnienia, stan który się później w chorobę umysłową przemienić może. Zupełnie więc potępić należy wczesne uczenie dzieci i to chodowanie umysłu szybkie, gorączkowe — jak rośliny pod szkłem cieplarni. W siódmym więc roku można dopiero dziecko zaczynać kształcić lecz powoli, nie natężać umysłu młodego zbyt ciężką pracą. W każdym razie nawet gdy wiek dziecka już po temu aby go przyzwyczaić

do pracy i nauki, uważać należy aby rozwój umysłu szedł w parze z rozwojem ciała, aby pod tym względem wczesnie nie zaczęła się wyrabiać bardzo smutna sprzeczność. Sprzeczność taka tak częsta wśród dzisiejszych stosunków, jest jednym z najsmutniejszych zjawisk. Wyradza się często w ten stan melancholijny, niezadowolony ze świata, splinowaty, będący chorobą wieku.

Galicyjska kasa Oszczędności.

Wyjątek z działu rachunkowego Sprawozdania Dyrekcji za rok 1868.

Do stanu wkładek na 17.916 książeczkach z końcem roku 1867 wynoszącego	4,023.550 zł. 15 kr.
przybyło przez rok 1868 nowych wkładek za	1,630.026 zł. 87 kr.
tudzież prowizji przez wkładających nie odebranej a z dniem ostatnim grudnia wynoszącej	190.287 „ 1 „
tak, iż ogół powiększenia wynosi	1,820.313 zł. 88 kr.
Ze zaś w roku 1868 zwrócono w ogóle na książeczki	1,408.179 „ 21 „
zatem stan kapitału wkładowego powiększył się przez rok 1868 o	412.134 zł. 67 kr.
tak, iż z końcem roku 1868 wynosi w ogóle	4,435.684 zł. 82 kr.

Z tej sumy jest:

Wkładek 5-procentowych na 19.342 książeczkach za 4,408.778 zł. 83 kr.
„ 4 1/2 „ „ 17 „ „ 26.905 „ 99 „
W ogóle na 19.359 książeczkach za 4,435.684 zł. 82 kr.

Średnio więc wypada na jedną książeczkę 229 zł. 69 kr.
gdy średnia w roku poprzednim czyniła 224 zł. 58 kr.

Co do rozkładu kapitału wkładowego na pojedyncze książeczki, rzecz ma się tak:

a) Książeczek z sumą wkładową 1000 zł. (a narosła prowizją 1000 zł. przenoszących) było z końcem roku 1868 przeszło 900, za sumę w ogóle 1,000.000 zł. dochodzącą; b) książeczek na 500 zł. i inne wyższe kwoty tysiąca zł. sięgające przeszło 2100, za sumę w ogóle 1,600.000 zł. dochodzącą; c) książeczek z wkładkami niżej 500 zł. aż do 100 zł. przeszło 5.500 za sumę w ogóle 1,200.000 zł. sięgającą; nareszcie d) wszelkich innych książeczek z wkładkami niżej 100 zł. przeszło 11.400, za sumę 600.000 zł. dochodzącą.

Wkładek mniejszych niż 100 zł. wniesiono:

W roku 1867 od 8504 stron w ogóle 223.919 zł. 27 kr., to jest średnio 26 zł. 33 kr. od jednej strony,
zaś „ „ 1868 „ 9091 „ „ „ 247.349 „ 98 „ „ „ „ 27 „ 21 „ „ „ „

Podanego wyżej ogólnego kapitału wkładowego 4,435.684 zł. 82 kr. na 19.359 książeczkach umieszczonego, część prawie ósma, to jest suma przeszło 560.000 zł. lokowana jest na 5216 książeczkach z następujących tytułów:

Fundusze rozmaitych gmin miejskich i wiejskich	na 367 książeczkach niemal	140.000
„ „ mas spadkowych, drobniejsze depozyta sądowe i kaucye	2014 „ „	210.000
„ „ gremiów i korporacji rzemieślniczych	95 „ przeszło	23.000
„ „ szkół w gminach, kościołów i klasztorów	1860 „ niemal	120.000
„ „ instytutów dobroczynnych	818 „ przeszło	60.000
„ „ szpitalów	62 „ „	10.000

Winkulowanych książeczek jest w ogóle 401, z tych 302 rozmaitych korporacji, a 99 osób prywatnych.

Książeczek z zakazem sądowym, to jest takich które są w amortyzacji, albo też takich o które strony spór przed sądem wiodą, jest w ogóle 29.

Na rachunku ciągłym umieszczone są na 5% fundusze niektórych zakładów i stowarzyszeń dobroczynnych, tudzież gminy miasta Lwowa, a stan tych funduszów był z końcem roku 1868 taki:

Gminy miasta Lwowa	32.912	29
Funduszu pożyczkowego Franciszka Józefa dla rzemieślników lwowskich	5	70
Instytutu ubogich	19	81
Zakładu dla ślepych	713	82
Towarzystwa dobroczynności pod opieką Dam	427	37
Stowarzyszenia wzajemnej pomocy rzemieślników lwowskich	920	29
Fundacyi Sikorskich	3.439	14
Giełdy we Lwowie	466	16
Kaucyj od dłużników hipotecznych kasy oszczędności na upewnienie zabezpieczeń ogniowych	10.364	88
W ogóle	49.269	46

Z końcem roku 1867 pozostawało jeszcze na hipotekach majątności ziemskich i realności miejskich, tudzież z pożyczki na skrypt gminie dobromilskiej udzielonej, w ogóle 668 pożyczek na 6% wynoszących 2,433.783 62

Wypożyczono na nowo w roku 1868:

Na majątności ziemskie 26 stronom w ogóle 280.100 zł.
„ realności miejskie 67 „ „ „ 324.920 „

Razem 93 stronom w ogóle 605.020 —

Zatem ogół rozpozyczonego kapitału był 3,038.803 62

Ten stan zmniejszył się:

Przez zwyczajne spłaty ratami półrocznymi w ciągu roku na umorzenie kapitału wnoszonemi, tudzież przez spłatę całej reszty długu z 40 hipotek w ogóle o 196.264 71

tak, iż suma na hipotekach lokowana wynosiła z końcem roku 1868 2,842.538 91
czyli o 408.755 29

więcej niż z końcem roku poprzedzającego.

Ta suma rozkłada się w następujący sposób:			zł.	kr.
Na majątnościach ziemskich	368	pożyczek w kwocie	1.890.622	42
„ realnościach miejskich	352	„ „ „ „	945.524	17
U gminy dobromilskiej	1	„ „ „ „	6.392	32
W ogóle 721 pożyczek w sumie			2.842.538	91

Wypada stąd, iż na każdym 100 zł. na hipotekach umieszczonych, ciąży na majątnościach ziemskich 66 zł. 51 kr., a na realnościach miejskich 33 zł. 49 kr.

Zaległości z hipotek w kapitale i prowizji, to jest w ryczałtowych ratach półrocznych wynosiły:

po koniec roku 1867 przy kapitale 2,433.783 zł. 62 kr. w ogóle na hipotekach ciężącym:	35.548 zł. 97 kr.
zaś po koniec r. 1868 „ „ 2 842.538 „ 91 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	39.742 zł. 57 kr.
to jest, na każde 100 zł. pożyczki na hipotekach ciężącej, zalegało po koniec roku 1867:	1 zł. 46 kr.
„ „ „ „ 1868:	1 zł. 40 kr.

Z powyższego stanu zaległości z końcem r. 1868 wykazanego przypada na majątności ziemskie: 24.689 zł. 9 kr.
a na realności miejskie: 15.053 zł. 48 kr.

Biorąc więc stosunek tych zaległości do ogółu kapitału na każdej z tych dwóch kategorii hipotek ciężącego, okazuje się: iż z każdym 100 zł. pożyczki na majątnościach ziemskich zalega z końcem r. 1868: 1 zł. 30 1/2 kr.

na realnościach miejskich „ „ „ „ 1 zł. 59 1/2 kr.

Gdy jeszcze dalej realności miejskie rozróżnimy na lwowskie i na owe na prowincyi, okazuje się iż

na realnościach lwowskich przy wierzytelności 909.034 zł. 71 kr. zalega 13.492 zł. 70 kr., czyli 1 zł. 48 kr. na 100 zł.

„ „ na prowincyi „ „ 36.489 zł. 48 kr. „ 1.560 zł. 78 kr., „ 4 zł. 28 kr. „ „ „

Co do procesów sądowych z tymi dłużnikami hipotecznymi, którzy zaniedbują wnosić na terminach raty półroczne na umorzenie długu, procesów takich było: z końcem roku 1867 28

W roku 1868 przybyło 16

było więc wszystkich 44

Z tych 44 spraw sądowych doprowadzono 9 spraw do wyroku, reszta zaś była w egzekucyi. Atoli gdy . 23

dłużników, z którymi sprawę bądź do wyroku doprowadzono, bądź już w egzekucyi będących, wróciło do regularnego płacenia rat, wstrzymano przeciw nim dalsze kroki sądowe, i tym sposobem zostało z końcem roku 1868 spraw w toku będących 21,

z których w egzekucyi zostaje 19, a 2 idą do wyroku.

Z tych 21 spraw jest: 14 z właścicielami majątności ziemskich,

6 „ realności lwowskich,

a 1 z właścicielem „ na prowincyi.

Z porównania tych liczb z liczbą hipotek okazuje się, iż jest jeden proces na każde 26 majątności ziemskich, jeden na 57 realności miejskich we Lwowie, a jeden na 16 realności miejskich na prowincyi. (Dok. n.)

Lustracja Województwa Ruskiego, Ziemi Lwowskiej.

(Ciąg dalszy. — Ob. nr. 14.)

Starostwo Kamioneckie.

Ciż Mieszczanie przez podane osobliwie punkta uskarżali się o odebranie sobie gruntu i łązu czyli zachodu przez JW. Starostę, jako to pod lokacyą Jazienicy, Krzywoliby, Sulirszczyzny, Obydowa i do łąków folwarcznych; także pociągania siebie do podwód; *item* że z mostowego i myta, oprócz co do skarbu starościńskiego należy, według przywilejów i Miastu pozwołonego, żadnego teraz nie mają procentu; *item* że lasy, sianożęcie, zachody i drzewa z barciami, z których płacywali czynsze Starostom, tak dawniej jako i później odebrane z jednej strony do Starostwa buskiego, jakoż o dawniejsze odebranie kwerymowania w Lustracyi *anni 1662di* wyrażona i windykacya Starostom nakazana: z drugiej zaś strony do Batiatycz także lasy sianożęcie i zachody; *item* że żydzi w tem miejscu lokowani są, i znaczną część Miasta osiedli, do hiberny z Miastem przykładać się nie chcą i do ekspens na przechody wojskowe; *item* że do szarwarków podczas reparacyi grobel, mostów, młynów przykładać się nie chcą; *item* że z jatek, szkoły, winnic i łązienki czynszów, przez Magistrat włożonych, nie płacą.

Przeciwno zaś JMci Ksdzu Proboszczowi kamioneckiemu uskarżali się: że z dawnych fundacyj tylko łąn jeden mieć powinien, a przez różne legacye i wyderkaffy poodbierał, jako to: grunt Skotnią przewany na bełzkim przedmieściu, ćwierć całą z ogrodami dwoma, na której poddanych osiadłych Nr. 2; *item* koło łąnu kościelnego czwartynę Mieszcyszczowe; *item* za gościńcem koło Reginy Brzeziekiej ogród wielki jeden; *item* pół łąnu Kustowskiego, Kapitańszczyzna teraz nazwane, z ogrodami; *item* pół ćwierci koło łąnu wrzeszczowskiego z ogrodem; *item* koło wałów ogrodów trzy wyderkafowych do szpitala z poddanymi trzema; *item* na Glini-kach wyderkafowych ogrodów dwa z poddanymi dwoma; tamże ogrodów wyderkafowych nieosiadłych dwa; w mieście także ogrodów dwa, na których czynszownicy siedzą; na przedmieściu lwowskim za bramą ogrodów dwa nieosiadłych; przez legacye tamże dwa grunta, całe ćwierci dwie; tudzież że z dawnych fundacyj osypu albo mesznego nie ma pozwołonego, tylko przez komisją za Króla Władysława IV. wyrobioną, ma przysnaue meszne po półmiarku lwowskim żyta i tyleż owsa z całej

półćwierci łąnu, a od lat kilkunastu biorąc Ksża Proboszczowie na miarę starą kamionecką, w której znajduje się żyta półmiarków dwa a owsa półmiarków 3 lwowskich z górą, przez co wielka część gruntów pusto leży, i te Jm Ksdz. Proboszcz na siebie zasiewa, a inne wcale poodbierał za zaległe na nich meszne; z innych zaś, które czasem Mieszczanie sieją, skupszczyzny bierze sноп szósty. Z tych tedy gruntów, tak za legacjami i wyderkafami trzymany, i przez poddanych księzych osiadłych, tudzież pustych, które za meszne poodbierał, podatki publicznie do Miasta należące to jest: hiberna, pogłównne, ekspensa na przechody wojsk, czynsze starościńskie i na potrzeby Miasta, przywilejami pozwołone, zalegają poddani; także rzemieślnicy ani do cechów, ani do jurysdykeji urzędowej należeeć nie chcą.

Co tedy do odebranych gruntów, jakoby przez JWW. Starostów i pociągania do powinności Miasta, *repositum* od JW. Starosty, że dekret assessorski *sub actu feriae 6tae ante Dominicam Palmarum id est die 21ma Martii anno Domini 1755.* wypadły, a na fundamencie tego kondescensorialny, na gruncie ekspedowany, grunta z lasów, przez Mieszczan wykopane, nad pomiar łąków miejskich przez geometrę przysięgłego *in praesentia officii condescensorialis* rozmierzonych i oznaczonych, WW. Starostom przysądził, i na tych wioski Obydów, Jasiennica zabużańska i Podzamecze z folwarkiem osiadły: powinności także, jakowe Miasto z przedmieściami odbywać ma, temіз dekretami opisane; także grunta, od dawnych czasów przez różnych Szlachtę dziedzictwem trzymane, przez WW. Starostów poskupowane, wópmnionemi dekretami do folwarku starościńskiego przysądzone. Co zaś do podwód pretendowanych, produkowano od JW. Starosty przywilej od s. p. Króla Augusta III. *de data in Cancellaria Regni die 23. mensis Septembris anno Domini 1756.*, którym podwód, od Mieszczan i przedmieszczan kamioneckich i dobrotworskich należące, dekretami assessorskimi *juri regio* rezerwowane, temuz JW. Starościadaje, i używania onych do życia onego na potrzeby wszelkie pozwała, nie dalej jednak jak o mil dzie sięć w cyrkumferencyi Miast przerzeczonych Strumiłowa Kamionka i Dobrotwor, i nie więcej jak razy dwa w każdym roku.

Na fundamencie którego przywileju imieniem JW. Starosty wnoszono, że ciż Mieszczanie pomienionemu przywilejowi nie chcą być posłuszni, podwód odbywać wzbraniają, z którychby procent dla

Rzpltej do kwarty aukeyonowany był. Żydowskie zaś prawa niżej opisane.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Dokumenta i dyplomy. Oświęcim. Wieliczka. Rok 1566, 1579, 1580, 1582.

Wyrok sądu grodzkiego oświęcimskiego w sprawie między Wieliczany i Oświęcimiany o skład solny.

(Ciąg dalszy. — Ob. Nr. 14.)

91 *A tak super vacaneam et iniuridica(m) excepti|one(m) ⁴⁴⁾*
*thu **Oswienc(imianie)** utraczaią: ktora niemoze mieć*
 92 *mieysza | jedno rei iudicata ⁴⁵⁾ aby sie doszyć stalo,*
 93 *vt sint in Exe|quendo decretha, vt sup(erior) autentice ⁴⁶⁾*
 94 *okazane: prosili. | A gdzieby niechcieli **Oświęcimianie***
 95 *dossyś czynić, aby V|rząd ninieissy do ktore(g)o pro Exe-*
 96 *quitione ⁴⁷⁾ odesłano, im | roszkał, y ony przymusił ex*
 97 *off(ici)o suo ⁴⁸⁾. Na | czo strona pozwana nieodstępując*
 98 *pierwszey Excepti|iey, y owssęm niewdawaiąc sie w sad-*
 99 *ną przą: in vim | exceptionis ⁴⁹⁾ powiedziała, ze stronie*
 100 *to na pomoc byc | nie moze, bo acz iest(;) remittimus hoc*
 101 *ide(m) Decretu(m) n(ost)r(u)m etc. | toties quoties a parti-*
 102 *bus requisitu(m) fuerit ⁵⁰⁾, thedyć tho | nie na te(n) spo-*
 103 *sob dolożono, aby iuz satym kiedyby iedno | strona ktora-*
 104 *kolwiek chciała gabać druga, y Exequu|tuey zędać bez*
 105 *postępku prawne(g)o, to iest bez Mandatu | ile w they*
 106 *spráwie, Ale ilekróćby strona potrzebowała | czynienia*
 107 *Exequutuey, za iakim vkrzywdżeni(em), thedy | iey tyle*
 108 *kroć ma dochodzić, za Mandate(m) Je(g)o M(ości) Kro-*
 109 *l(ewskiej) | wedle zwyczaju y biegu prawa pospolite(g)o*
 110 *alia omnia | juris remedia etc. ⁵¹⁾ Vrzęd Grodzki Starosci*
 111 *O|swiecimski przypatrywossy sie Decrethowi Je(g)o K(ró-*
 112 *lewskiej) M(ości) teraz | w Warszawie otrzymanemu: á*
 113 *przez Strone powodowa | producowanemu, Ktorem decre-*
 114 *te(m) Je(g)o K(rolewka) M(ość) Decreta Swię|they pa-*
 115 *mięci przodkow swych miedzy **Wieliczany**, y **Oświę-***
 116 ***cimiany** approbowawssy: pro debita sufficientiq(ue) Exe-*
 117 *quitione ad offitium(m) præsens ⁵²⁾ odesłać raczył. A iz*
 118 *w Decrecie | Swięthey pamieci Augusta Krola de data*
 119 *Lubliny feria | Quinta ante festu(m) S(ancti) Joannis Baptistæ*
 120 *Anno ⁵³⁾ 1566, wedle | którego, Exequutuey **Wielicza-***
 121 *nie ządali: yesth Mandath | y winy oznaczenie con(tra)*
 122 *transgressores ⁵⁴⁾, thedy iuz w theraznieiszym Decrecie*
 123 *naiduie być niepotrzebny Mandath. | Zaczyn stronie po-*
 124 *zwáney skazuie daley w they spráwie | postąpić. In vlte-*
 125 *riori vero processu ⁵⁵⁾ strona po|zwana zachowawssy sobie*
 126 *wssytkie obrony prawne, ządala | Vrzędu Zamkowego Staro-*
 127 *scięgo **Oswiec(imskiego)**, Aby stronie vrzędnie roszkał*
 128 *powiedzieć podle ktorego Decrethu zęda czy|nienia Exe-*
 129 *quutuey, gdyz ich thu przodkow Kro(lu) J(ego) M(ości) po-*
 130 *kazuie czterzy: á teraznieyssy piąthy, y iakowey Exe-*
 131 *quutuey potrzebuie, bo iesliże wedle Decrethu teraznieisse-*
 132 *(g)o | Je(g)o K(rolewskiej) M(ości) tedy sie tym zawarła*
 133 *droga im do czynienia | o krzywdy: iedno tho stronie po-*
 134 *zwáney zachowano, ba|cząc ze wielkie vkrzywdżenie ma*
 135 *od strony powodowey | jako Mieszczan **Wieliczkich**.*
 136 ***Wieliczanie** powiedzie|li, ze takowey iako wyssei sły-*
 137 *szeli wedlug proposituey | zwłascza przed Vrzędem*
 138 *zwierzchnim Zamku **Oswiec(imskiego)** | y przed Jasnie*
 139 *Wielmożnym Pane(m) Woiewodu Bełskim | Starostą O-*
 140 *swiec(imski)m etc. vczynioney, y wedlug affectatuey | swey*
 141 *vt supra ⁵⁶⁾. Na tho strona pozwana będącz | iuz z Decre-*

139 *thu Vrzędowego przycisnieni powiedziała. | Iz strona*
 140 *Powodowa: temu Decretowi Je(g)o K(rolewskiej) M(ości)*
 141 *tera|zniesissemu przychylaiąc sie: siąga sie do Decrethu*
 142 *swię|tuey pamieci przodka Je(g)o K(rolewskiej) M(ości)*
 143 *Krola Augusta w Lu|blinie in Comitys feria Quinta an(te)*
 144 *festu(m) Sancti Joannis | Baptistæ proxima, Anno d(omi)ni ⁵⁷⁾*
 145 *1566 vczynione(g)o, podle | ktorego sie domaga aby im*
 146 *składu niebroniono. Druga | aby za teraznieisze bronienie*
 147 *winę Mare(as) ⁵⁸⁾ 30 położyła | strona pozwana. Trzecia*
 148 *aby im Sol zabroniona ku | przedawaniu byla oddana.*
 149 *Thedy na pierwszą: z strony | bronienia składu powiada,*
 150 *solenniter ⁵⁹⁾ sie swiadcząc w ty(m) || Ze iako sie ye-*
 151 *dna sprawa z **Wieliczany** poczęła, thedy | im składu*
 152 *niebroniono, ani teraz bronią, y owssęm ie do te(g)o | za-*
 153 *wssę mieli, aby Sol po oświęcimsku v Skrzynie kupioną |*
 154 *wozili na Skład **oswiec(imski)**, y przedawali, A iz im*
 155 *tego nie bro|niono, thedy tez sadney winy nie pokupili, Bo*
 156 *thę Solą kto|ra iest zabroniona, nie moze sie pokazać, aby*
 157 *im skład byl | zabroniony, a tho z stey przyczyny, iz ią*
 158 *po krakowsku na La|wy Krakowskie kupiowssy, ktora in-*
 159 *tra regnu(m) ⁶⁰⁾ ma być prze|dawana: na Skład **oswiec-***
 160 ***imski** pod protezte(m) **Oswiec(imian)** wo|zili, y nie-*
 161 *ktorą przedawali, Ktorey broniono y zawsze | bronią ex-*
 162 *tra regnu(m) ⁶¹⁾ przedawać wsselakiemu czleku nie tel|ko*
 163 ***Wieliczanom**, y przeltho wywiedziawssy sie **Oswieci-***
 164 ***mia**nie o thakowey miessanei Soli Krakowskim obyca-*
 165 *ic(m) kupo|wáney, zabronili iey przedać do nauki Je(g)o*
 166 *K(rolewskiej) M(ości), iesliże | im ma być wolno wozic,*
 167 *y przedawać, takową Sol extra | regnu(m) ⁶²⁾ z Składu*
 168 ***oswiec(imskiego)** Soli po oswiecimsku kupioney | na*
 169 *Składzie **oswiec(imskim)** niekroniąc przedawać. Za kto-*
 170 *rym Zastánowieniem takowey Soli Krakowskiey, bacząc |*
 171 *tho byc ku szkodzie Je(g)o K(rolewskiej) M(ości) thedy*
 172 *wedle decrethu | J(ego) K(rolewskiej) M(ości) terazniej-*
 173 *sze(g)o defferowali Instigatorowi Je(g)o K(rolewskiej) |*
 174 *M(ości) za czym iuz są zapozwani. A tak za tym zapo-*
 175 *zwa|niem nie mogą im Soli they puścić, az K(ról) J(ego)*
 176 *M(ość) tho v|znać będsie raczył, iesliże im ma być pu-*
 177 *szczona albo nie, | Zwłascza iz te(g)o K(ról) J(ego)*
 178 *M(ość) Decrethem) swym naleść nie | raczył, aby im*
 179 *miála być ia(m) exnu(n)c ⁶³⁾ puszczona, czo iest | nie bez*
 180 *przyczyny, bo iesliżeby teraz im byla przepuszczona | tak-*
 181 *wa Sol Krakowskim Taryięm kupioną, thedyby | sie tho*
 182 *iuz napotym bronie im nie mogło takowey Soli | na Skład*
 183 ***Oswiec(imski)** wozic, y extra regnu(m) ⁶⁴⁾ przedawać,*
 184 *o czy(m) | tha sprawa wssythka thoczyła sie y do te(go)*
 185 *czasu iest, | alia omnia juris remedia etc. ⁶⁵⁾ A **Wieliczanie***
 186 *pokazali nutho Relatią autentice ex Actis Castri Crac(oviensis) |*
 187 *de Actu in Castro Crac(oviensi) feria Sexta post festu(m) San-*
 188 *cti Thomæ Ap(osto)li Anno d(omi)ni 1580 ⁶⁶⁾, jako **Oswie-***
 189 ***c(imianie)** bro|nili Soli przedawać etc. y iako iey wiele było. ||*
 190 *(Dokończenie nastąpi.)*

⁴⁴⁾ Na próżną i nieprawą obronę. — ⁴⁵⁾ Rzeczy osądzonej. — ⁴⁶⁾ Izby wykonane były wyroki, jako wyżej dowodnie. — ⁴⁷⁾ Po skutek. — ⁴⁸⁾ Z obowiązku swojego. — ⁴⁹⁾ W skutek obrony. — ⁵⁰⁾ Odselamy tenże wyrok nasz itd. tylekrotnie ilekrotnie strony żądać będą. — ⁵¹⁾ Wszelkie inne środki prawne itd. (jak przypis. 27). — ⁵²⁾ Po należyty i dostateczny skutek do Urzędu niniejszego. — ⁵³⁾ Wydany w Lublinie we czwartek przed świętkiem św. Jana Chrzciciela lata. — ⁵⁴⁾ Na przestępców. — ⁵⁵⁾ W dalszem zaś postępowaniu. — ⁵⁶⁾ Jako wyżej.

⁵⁷⁾ Na sejmie we czwartek przed świętkiem świętego Jana Chrzciciela najbliższy lata Pańskiego. — ⁵⁸⁾ Grzywnien. — ⁵⁹⁾ Uroczyście. — ⁶⁰⁾ W obrębie królestwa. — ⁶¹⁾ i ⁶²⁾ Po za obręb królestwa. — ⁶³⁾ Już teraz. — ⁶⁴⁾ Za granicę królestwa. — ⁶⁵⁾ Wszelkie insze środki prawne itd. (jak pod przypis. 27.) — ⁶⁶⁾ W Grodzie krakowskim w piątek po święcie świętego Tomasza Apostoła lata Pańskiego 1580 uczynioną i dowodnie z ksiąg grodzkich krakowskich (wyjętą).